

TEMELJI POLITOLOGIJE

IZPITNA VPRAŠANJA

10. junij 2009

Čas pisanja: 35 min

List z vprašanji oddaj ločeno ob izhodu iz predavalnice.

Različica vprašalnika: B

1. katere so značilnosti, lastne političnemu vedenju oziroma merilo, ki usmerja politično vedenje
  - a) korist (usmerja gospodarsko vedenje)
  - b) moralna dolžnost (usmerja religiozno vedenje)
  - c) ne ujema se ne z moralnim niti z gospodarskim merilom
  - d) eksistenčni interesi
  - e) želja po moči
2. Raziskovanje o politiki je utemeljeno na dveh pojmih. katerih?
  - a) država
  - b) demokracija
  - c) politična moč
  - d) človekove pravice
3. Politika postane avtonomna in usmerjajo jo njeni lastni zakoni, potem ko se
  - a) politika loči od morale
  - b) politika loči od trga oziroma od družbe
  - c) politika loči od države
  - d) politika loči od uporabe moči
4. Specifična zasnova politike se krepi pod vplivom
  - a) državne elite
  - b) demokracije
  - c) razvoja raziskav o politični stvarnosti
  - d) različnih pristopov k politiki
5. za razumevanje značilnosti političnega vedenja je pomembno, da si odgovorimo na vprašanja:
  - a) kdo ustvarja politiko
  - b) kje se ustvarja politika
  - c) kako se ustvarja politika
  - d) zakaj se ustvarja politika
  - e) kdaj se ustvarja politika
6. Raziskovanje države je skozi čas nihala. Kdaj je moderna država izginila kot predmet raziskovanja?
  - a) 1500 – 1750
  - b) 1750 - 1870
  - c) od 1870 – 1950
  - d) od 1950 – začetek šestdesetih let
  - e) od 1970 – danes
7. V zadnjem času se pozornost politologov usmerja od proučevanja države tudi k
  - a) raziskovanju predstavniških organizacij (parlamenta in vlad)
  - b) preispraševanju nacionalne buržoazije
  - c) raziskovanju javne uprave
  - d) proučevanju tajkunov v srednji Evropi
  - e) raziskovanju multilevel governance predvsem v Evropski uniji
8. Obstaja več struj proučevanja moči v politični znanosti. Katere?
  - a) pluralistična

- b) etastična
- c) elinistična
- d) sakralna
- e) relacijska

9. Demokracija je okrepila možnost državljanov, da so od države zahtevali določene ugodnosti, in sicer zakonodajo, ki bi urejala pogoje dela, izboljšala življenjske razmere, redistribucijo ustvarjenega bogastva ipd. ter celo vrsto storitve. S tem se je uvajala:

- a) država blaginje
- b) država blagostanja
- c) socialna država
- d) država načrtovanja
- e) nacionalna država

10. Bistvene prvine za opredelitev države so:

- a) teritorialnost zapovedovanja
- b) participacija
- c) monopol nad legitimno silo
- d) demokracija
- e) brezosebnost zapovedovanja

11. intelektualci so potrebni državi in zanj opravljali vrsto pomembnih dejavnosti (zagotavljajo sijaj, opravičujejo suverenov lik, oblikujejo pojem nacije, nadzorujejo interpretacijo in uporabo simbolov in obredov oblasti, oblikujejo nacionalni jezik ipd.) zato, so

- a) oblikovalci politične moči
- b) oblikovalci gospodarske moči
- c) oblikovalci strategij za uporabo sile v politiki
- d) oblikovalci ideološke moči

12. temeljne značilnosti predstavniške demokracije so

- a) demokratični postopki
- b) uporaba policijskih sil
- c) volitve (tekmovalne, poštene in ponavljajoče se)
- d) krepitev vojaških enot
- e) podrejanje moči večine pravosodnemu nadzoru, spoštovanju zakona in ustave

13. V Eastnovem modelu političnega sistema obstajajo tudi vratarji. To so

- a) fizično močni fantje, ki stražijo vrata predsednika vlade
- b) selektorji zahtevkov, ki med množico zahtevkov delajo selekcijo in tudi pazijo, da so izločeni tisti zahtevki, ki so tvegani za politični sistem
- c) javni odločevalci, ki sprejemajo predloge na ravni izvršne oblasti
- d) parlamentarci, ki sprejemajo predloge za nove zakone
- e) javni uslužbenci, ki za svoje delo dobijo »dodatno« plačilo od svoje stranke

14. Politčna znanost se je odrekla prizadevanjem, da bi razvila teorije na različnih ravneh. Obkroži tisti odgovor, ki govori, kateri ravni teorije se ni odpovedala!

- a) globalne teorije, ki bi lahko na svetovni ravni razložile medsebojne vplive med spremenljivkami
- b) teorijam srednjega dometa, ki jih je mogoče uporabiti na tista zemljepisna območja in v tista zgodovinska obdobja, ki so enovita
- c) kontinentalnim primerjalnim teorijam, s katerimi bi lahko ugotovila medsebojne vplive med kontinenti
- d) teorijam nizkega dometa, ki so primerne za izpeljevanje hipotez v empiričnem raziskovanju
- e) medsektorskim teorijam, ki pojasnjujejo delovanje sektorjev in njihovo medsebojno odvisnost

15. V politični znanosti se je uveljavilo poleg preučevanja sistemov tudi preučevanje različnih motivi za posamično vedenje v politiki. K temu je prispeval pristop

- a) racionalnega izbora
- b) družba Pristop
- c) pristop javnega izbora
- d) šola new public management

e) kritika racionalnega pristopa

16. družbeni dejavniki, ki so šli na roko uveljavljanju demokracije v zahodni Evropi, so bili

- a) vojaški režimi po drugi svetovni vojni
- b) ravnotežje med krono in plemstvom v začetku novega veka
- c) obstoj urbanega meščanstva, ki je bilo zainteresirano za razvoj cele vrste individualnih pravic (pravice do zasebne lastnine, pravice do sklepanja pogodb, ki so spodbujale razvoj političnih pravic)
- d) merkantilni razvoj zemljiške aristokracije predvsem v Angliji
- e) modrost ljudstva
- x) odsotnost zaveznitva med aristokracijo in meščanstvom, ki bi bilo usmerjeno proti delavcem in kmetom

17. Socialna država je zaznamovala 20. stoletje. Kateri pojem ji je služil za osnovo?

- a) pojem socialnega državljanstva
- b) pojem socialne politike
- c) pojem socialne pomoči za najbolj potrebne
- d) pojem socialnega zavarovanja

18. Poznamo več vrst nedemokratičnih ureditev. Katere?

- a) avtoritarne ureditve (leve, desne)
- b) moderne diktatorsko-demokratske ureditve
- c) tradicionalne ureditve (netekmovalne oligarhije, sultanizmi ipd.)
- d) totalitarne ureditve (nacizem, stalnizem ipd.)
- e) moderne teokratsko-parlamentarne ureditve

19. Državljske pravice so skupek pravic

- a) civilnih
- b) političnih
- c) individualnih
- d) socialnih
- e) etničnih

20. Na možnost razvoja demokracije vpliva tudi politična kultura, ki je v času dokaj ustaljena. Sestavine politične kulture po Almond in Powellu so

- a) čustvena sestavina
- b) čutna sestavina
- c) spoznavna sestavina
- d) vrednotna sestavina
- e) identitetna sestavina

21. Pri različnih stopnjah demokratizacije imajo različni dejavniki različne vloge. Najpomembnejši dejavniki v procesih demokratizacije so

- a) civilna družba
- b) stara politična elita
- c) vojska
- d) politične stranke
- e) naddržavna skupnost (bolj ali manj formalne povezave med aktivisti iz različnih držav)
- x) nevladne mednarodne organizacije

22. Raziskave so skušale odkriti dinamiko, ki bi bila značilno politična in bi razkrila, v kakšnih pogojih se sprožajo procesi demokratizacije in pod kakšnimi pogoji so ti procesi uspešni. Procesu demokratizacije gredo skozi naslednje stopnje

- a) prehod
- b) spreminjanje razmerja moči
- c) uvedbo
- d) evalvacijo
- e) utrditev

23. Kako imenujemo zamisel, ki opozarja na potrebo, da si državljani, zainteresirani za politiko, naložijo dolžnost, da neposredno posežejo v odločitve, ki se nanašajo na javne zadeve?
- predstavniška zamisel demokracije
  - antična zamisel demokracije
  - zamisel neposredne demokracije
  - zamisel deliberativne zamisli
  - zamisel referendumu
24. Konvencionalne oblike participacije identificirajo naslednje drže, ki si sledijo glede na zahtevnost. Spodaj so našteje nekatere od njih. Označi tiste, ki niso v pravem vrstnem redu!
- izpostavljanje političnim izzivom
  - volitve
  - nošnja politične značke
  - udeležba na zborih, na katerih se sprejemajo politične odločitve
  - udeležba na političnem zborovanju
  - zbiranje denarja za politične namene
25. v sedemdesetih letih so raziskovalci začeli opazovati nekonvencionalne oblike politične participacije. Obkroži tiste, ki ne sodijo mednje:
- pisma bralcev
  - sodelovanje v bojkotu
  - cestne zapore
  - volitve
  - udeležba v mirnih sprevodih
  - kandidiranje za voljeno funkcijo
26. protestnik je tisti posameznik, ki
- vseh oblikah politične participacije tako po konvencionalnih kot nekonvencionalnih oziroma tudi po nezakonitih oblikah protesta
  - vseh nekonvencionalnih oblikah, zavrača pa konvencionalne oblike participacije
  - podpiše kakšno peticijo in kaj prebere o politiki
  - konvencionalnih oblikah participacije, in to le občasno.
27. »gladiatorji« so dobili ime tisti, ki so v politiki
- otopelci
  - gledalci
  - dejavni
  - globalni aktivisti
28. aktivist je tisti posameznik, ki posega po
- vseh oblikah politične participacije tako po konvencionalnih kot nekonvencionalnih oziroma tudi po nezakonitih oblikah protesta
  - vseh nekonvencionalnih oblikah, zavrača pa konvencionalne oblike participacije
  - podpiše kakšno peticijo in kaj prebere o politiki
  - konvencionalnih oblikah participacije, in to le občasno.
29. ločimo več etap javnih politik. Obkroži tiste, ki ne sodijo na spodnji seznam
- ugotavljanje problema
  - formuliranje rešitev
  - lobiranje
  - sprejemanje odločitev
  - uveljavljanje odločitev
  - ovrednotenje rezultatov
30. Oblikovanje javnega mnenja je še ena oblika participacije, ki pa ne vodi neposredno k pravemu delovanju. Državljeni, ki sodelujejo pri oblikovanju javnega mnenja, izrekajo mnenja, sodbe, zahteve, predloge o javnih zadevah v javni prostor in s tem postanejo javnost. Področje javnosti se umešča med:
- polje države
  - polje zasebnosti
  - polje civilne družbe

- d) polje privatnega
- e) polje intimnega

31. družbena gibanja so opredeljena kot

- a) mreža vzajemnega delovanja, ki se opirajo na skupna prepričanja in solidarnost
- b) mreža neformalnih odnosov
- c) mreža neformalnih odnosov, katerih člani delijo določen sistem prepričanj, vzdržujejo novo solidarnost in kolektivno identifikacijo in se mobilizirajo okoli spornih tem in se poslužujejo različnih oblik protesta
- d) mreža vzajemnega delovanja, ki se poslužuje nekonvencionalnih oblik delovanja

32. videokracija je pojem, ki označuje

- a) sprevrčanje sodobnih demokracij tako, da se krepi moč sredstev za množično komuniciranje in tistih, ki lahko vplivajo nanje
- b) proces naraščanja osamosvajanja medijev izpod političnega nadzora
- c) spektakularizacijo politike in je povezan z lovom na dobiček in prikazovanjem politike kot zabave
- d) področje tiskanih medijev, ki težijo k visokim nakladam in velikim dobičkom
- e) sposobnost nadzovanja politike preko množičnih medijev

33. izrojevanje modela množičnih strank je Robert Michels označil s pojmom

- a) birokratizacija
- b) železni zakon oligarhije
- c) zasuk moči v prid voditeljev strank
- d) centralizacija strankinega aparat
- e) enodimenzionirane stranke

34. Lobiji so

- a) skupine pritiska oz. interesne skupine, ki so formalno organizirane, prostovoljne in vplivajo na politične odločitve o javnih zadevah
- b) skupine, ki jih združuje zgolj določen skupni interes in njegovo zadovoljevanje
- c) skupine, ki jih družijo skupna drža in naslavljanje zahtev na druge sorodne ali konkurenčne skupine
- d) skupine, ki si prizadeva uvrstiti svoje interese na križišče javnih in individualnih preferenc, da bi v javnosti spodbudile podporo za svoja prizadevanja
- e) skupine, ki jih združuje skupna spolna, rasna, verska ali kakšna druga pripadnost, da bi ohranili kasnejšim generacijam svojo kulturno dediščino

35. Pojem kibernetična demokracija je pojem, ki se nanašata na vse večjo prisotnost tehnologije v političnem razpravljanju. Gre za

- a) nove kableske tehnologije
- b) svetovni splet
- c) nova sredstva telematske tehnologije
- d) tehnologijo hišnega založništva
- e) osebne računalnike

36. Temeljne naloge strank so

- a) posredovanje med civilno družbo in javnimi institucijami, med državo in družbo
- b) da strukturirajo volitve in si ustvarijo volilno bazo
- c) politična socializacija državljanov oziroma volivce učijo demokracije
- d) uresničevanje nadzora vladanih nad vladajočimi
- e) zagotoviti svojim članom, da zasedejo dobro plačane funkcije v državi

37. V vsaki državi politične stranke odražajo družbene prelomnice, ki so se pojavile v zgodovini.

Pomembni prelomnici sta se pojavila v času

- a) oblikovanja nacionalne države
- b) v času oblikovanja renesančnih družb
- c) v času razvoja industrijskega kapitalizma
- d) v času monopolnega kapitalizma
- e) v času po prvi svetovni vojni

38. železni trikotnik pomeni

- a) glasbilo v simfoničnem orkestru
- b) nestabilnost razmerja med strankami in njihovimi volivci
- c) stabilnost odnosov med predstavniki interesov, javno upravo in parlamentarnimi komisijami
- d) stabilnost odnosov med vlado, parlamentom in sodno vejo oblasti
- e) naklonjenost uradnikov določenim poslovnim odločitvam

39. Razkol med središčem in obrobjem je bil pomembna družbena prelomnica, ki spodbuja nastanek novih strank. Ta razkol Rokkon umešča v sklop pomembne družbene prelomnice, in sicer v čas

- a) oblikovanja nacionalne države
- b) oblikovanja renesančnih družb
- c) razvoja industrijskega kapitalizma
- d) monopolnega kapitalizma
- e) po prvi svetovni vojni

40. ali je za moderno opredelitev politike pomembno izhajati iz:

- a) etimološkega korena polis
- b) pravnega reda in zakonov
- c) oblasti, ukazovanja in konec koncev države, ki je nadrejena družbi
- d) spoznanja, da v politični znanosti še ni soglasja o tem, kako na najizčrpnjši način opisati njen predmet